שבועות

[א]שתים שהן ארבע ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע יציאות השבת שתים שהן ארבע [ב]מראות נגעים שנים שהן ארבעה [א]את שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים הרי זה בעולה ויורד [ב]יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים תולה עד שיודע לו ויביא בעולה ויורד [ג]אין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר שנאמר [1]מלבד חטאת הכפורים [ג]על מה שזה מכפר זה מכפר [ד]מה הפנימי אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה אף החיצון אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה [ה]ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר' יהודה ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרין אבל לא שעירי ראשי חדשים ועל מה שעירי ראשי חדשים מכפרין

על

שבועות שתים שהן ארבע. בשבועת ביטוי שפתים הכתוב בויקרא (ה) אצל קרבן עולה ויורד קאמר כדמפרש בפרק שלישי (דף כ.): **שתים.** כתיבי בקרא דכתיב (ויקרא ה) להרע או להיטיב ומפרש במשנה פרק שלישי (דף כה.) אוכל להיטיב לא אוכל להרע שמענה את עצמו וה"ה לכל דבר שהוא הן ולאו להבא[ה] דלהרע או להיטיב להבא משמע ובפ"ג (שם) מרבה מן המקרא אף דברים שאין בהן הרעה והטבה ומיהו שתים ניהו ותו לא דבר וחילופו: **שהן ד'.** יש לרבות מריבוי הכתובים כדמפרש בפ"ג (שם) אף דבר וחילופו לשעבר כגון אכלתי והוא לא אכל או לא אכלתי ואכל: **ידיעות הטומאה.** חיוב קרבן עולה ויורד מחמת טומאת מקדש וקדשיו הכתובה אצל שבועת ביטוי או נפש כי[ו] תגע וגו' [ויקרא ה] וילפינן בפירקין [ז.] שאין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשיו שנכנס בשוגג למקדש אחר טומאה זו או אכל בשר קודש: **שתים שהן ארבע.** שתים כתיבי דכתיב (ויקרא ה) ונעלם ממנו והוא טמא משמע שנתעלמה ממנו טומאה וע"י אותו העלם אכל קודש הרי אחת או שנכנס למקדש הרי שתים. ולפי שאין חייב עליה אלא אם כן ידע בתחלה שנטמא ואח"כ נעלמה ממנו ולאחר מעשה נודע לו שחטא משום הכי קרי לי' ידיעות: **שהן ארבע.** יש לרבות מן המקרא עוד שני חיובים העלם קודש והעלם מקדש וזכור הוא את הטומאה: **יציאות השבת שתים שהן ארבע.** הוציא מרשות היחיד לרשות הרבים למדנו מן המקרא שחייב בפרק הזורק במסכת שבת (דף צו:) מויצו משה ויעבירו קול במחנה וגו'[ז] [ח](ומתרגמינן) לא תפיקו מרה"י לרה"ר. זהו שתים אחת לעומד בחוץ והושיט ידו לפנים ונטל חפץ והוציאו לחוץ ואחת לעומד בפנים ונטל חפץ ממקומו והוציאו בידו והניחו בחוץ: **שהן ארבע.** יש ללמוד מאלו שכשם שהקפידה תורה מרשות לרשות בהוצאה כך הקפידה בהכנסה והרי הן שתים אחת לעומד בפנים והושיט ידו לחוץ ונטל חפץ והכניסו ואחת לעומד מבחוץ ונטל חפץ ממקומו והושיטו בפנים והניחו: **מראות נגעים.** שהמצורע מביא עליהם קרבן לטהרתו שנים כתובין במקרא [ויקרא יד] שאת ובהרת והן חלוקין במראיהן כדמפרש בגמ' [ה:]: **שהן ארבעה.** יש לרבות תולדה לזו ותולדה לזו כדמפרש בגמ' [שם]: **את שיש בה ידיעה.** כוליה אטומאה קאי. ובגמרא [ג.] מפרש אמאי מפרש מילי דטומאה ברישא ויציאות ומראות כל חדא וחדא מפרש במסכת דידה להכי לא פרשינהו בהאי מסכת והאי דתניינהו הכא משום דדמו להדדי בשתים שהן ארבע: **ידיעה בתחלה.** שידע שנטמא: **וידיעה בסוף.** משאכל את הקודש בהעלם או נכנס למקדש ויצא ונודע לו שבטומאה אכל או בטומאה נכנס: **והעלם בינתים.** כשאכל את הקודש נעלמה ממנו טומאה או קודש וכן הנכנס למקדש נעלמה ממנו טומאה או מקדש: **הרי זה.** בקרבן המפורש באותה פרשה [ויקרא ה] לעשיר חטאת בהמה ולעני עוף ולדל שבדלים עשירית האיפה והיא מנחת חוטא האמורה בכל מקום וזהו לשון עולה ויורד לעשיר עולה ולעני יורד. ובגמרא [ד.] מפרש מנא ליה דבידיעה בתחלה ובסוף והעלם בינתים כתיב: **שעיר הנעשה בפנים.** שלשה שעירים נעשין לצבור ביוה"כ אחד מתן דמו לפנים וחבירו משתלח לעזאזל כמה שכתוב באחרי מות[ט] ואחד קרב במזבח החיצון במוספין והוא כתוב בפרשת פינחס[י] עם שאר כל מוספי המועדות: **תולה.** להגין עליו מן היסורין שאע"פ שאינו יודע שחטא יש לו לדאג שכל השוגגין צריכים כפרה לכשידעו אלמא קודם ידיעה ענושים הן: **עד שיודע לו.** שאכל קודש בטומאה: **אין בה ידיעה בתחלה.** שלא ידע בטומאה מימיו זה לא יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן בא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר.** ויום הכפורים הוא עצמו מועיל עם הקרבנות שנאמר (ויקרא כג) כי יום כפורים הוא: **שנאמר.** בשעיר הנעשה בחוץ ושעיר חטאת אחד מלבד חטאת הכפורים והוא שעיר הנעשה בפנים הקישם לך הכתוב ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: **מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה.** בתחלה דהכי ילפינן בהדיא בגמ' [לקמן ז:] דאינו תולה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה: **אף חיצון אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה.** [כ]מאי ניהו ידיעה בסוף ולא בתחלה דלא אתא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. וא"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש בו ידיעה בתחלה וכ"מ לטומאה שאירעה בין זה לזה הא פריך בגמ' (דף ח:) ומשני לה: **שעירי הרגלים.** בכל הרגלים נאמר[ל] שעירי חטאת. ובגמ' [לקמן ט.] מפרש מנא ליה דאשאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר: **ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים.** עליה אבל לא שעירי ראשי חדשים:

על

שבועות. הא דלא פתח האי מסכת כל כינויי שבועות כשבועות כדפתח נדרים ונזיר משום דתנא ממכות קא סליק כדמפרש בגמרא הוצרך לפתוח בשתים שהן ארבע והואיל ולא מצי פתח בכינוי תו לא חש לשנות אח"כ וא"ת אמאי לא תני ידיעות ברישא דהא בקרא כתיב ברישא או נפש אשר תגע וגו' והדר או נפש כי תשבע וגו' וי"ל דשבועות הוא עיקר המסכת דבסדר ישועות קאי ואגב שבועות תני ידיעות משום דגבי הדדי כתיבן כדמפרש בגמרא א"נ משום דמילי דשבועות כתיבי בקרא ברישא ונפש כי תחטא וגו' (ויקרא ה) והוא עד דהיינו שבועת העדות והאי דלא פתח בשבועת העדות משום דלית בהו שתים שהן ארבע: **ידיעות** הטומאה שתים שהן ארבע. תימה דהעלמות הו"ל למיתני דהיא עיקר מילתא העלם טומאה דקודש ומקדש והעלם קודש ומקדש וי"ל דניחא ליה למנקט לשון ידיעה מטעמא דמפורש בפ"ב (דף יד:) ידיעות קמייתא דליתנהו בכל התורה כולה קא חשיב א"נ לאידך לישנא דידיעות בתרייתא דאתיין לידי קרבן קא חשיב ולהך לישנא הא דלא תני נמי ידיעות השבת משום דניחא ליה למינקט יציאות דבמלאכות גופייהו איכא שתים שהן ארבע אבל הכא לא מצי למינקט הטומאות שתים שהן ד' דליכא אלא תרתי טומאת קודש וטומאת מקדש: **יציאות** השבת שתים שהן ארבע. בגמ' מפרש שתים הוצאה דעני ודבעל הבית שהן ארבע הכנסה דעני ודבעל הבית ותימה אמאי חשיב דעני ודבעל הבית בתרתי דמה לי עני ומה לי בעל הבית ויש לומר דאצטריך למתנינהו משום דקס"ד דלא הוי דרך הוצאה אלא כשעומד ברשות היחיד ונטל פירות ויצא לרשות הרבים אבל כי האי גוונא דגופו ברשות היחיד וידו ברשות הרבים או איפכא לאו דרך הוצאה היא וכי האי גוונא אמר בפ"ק דשבת (דף ג:) ידו של אדם אינה לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים ואיצטריך למיתני תרווייהו דאי תנא חדא לא הוה שמעינן אידך ומהאי טעמא ניחא ליה דלא תני הך הוצאה שלישית כדפרישית ור"ת מפרש דהוצאה מלאכה גרועה היא דמה לי אם מוציא מרשות היחיד לרשות היחיד ומה לי לרשות הרבים לכך הוצרך לפרש כל עניינים דעני ודעשיר ותדע דמלאכה גרועה היא מדאמר בריש הזורק (שבת דף צו: ושם) הוצאה גופא היכא כתיבא ודריש לה מויכלא העם מהביא כו' וקאמר אשכחנא הוצאה הכנסה מנלן סברא היא מה לי אפוקי מה לי עיולי ולשאר אבות לא בעינא קרא אלא מחייבינן כל דהוו במשכן והוצאה היתה במשכן כדאמר בפרק במה טומנין (שם דף מט:) הם הורידו קרשים מעגלה לקרקע ואתם אל תוציאו הם העלו קרשים לעגלה ואתם אל תכניסו ולשאר תולדות לא חיישינן דלהוו במשכן אלא אתא לאודויי אבל תולדות דהוצאה בעי בפרק הזורק (שם דף צו:) או סברא או דלהוו במשכן כגון מכניס וזורק ומעביר ומושיט והיינו משום דמלאכה גרועה היא ואין להאריך כאן יותר: **מראות** נגעים שנים גרסינן ולא שתים דמראה לשון זכר הוא כדכתיב (שמות ג) את המראה הגדול הזה ותנן נמי במס' נגעים (פ"א משנה ד) ומייתי לה בהמזבח מקדש (זבחים דף פח: ושם) מראות נגעים רבי דוסא בן הרכינס אומר שלשים ושש עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים והא דקתני התם טובא משום דחשיב נמי פתיכי אי נמי כייל נגעי בתים ובגדים[מ]:

מכדי

מסורת הש"ס

א) שבת ב., ב) פירש"י על זה עיין לקמן ה:, ג) [יומא ע:], ד) [עי' תוס' לקמן ח: ד"ה מה פנימי], ה) [ולהבא. רש"ל], ו) [נ"ל אשר], ז) [שמות לו], ח) כדפרש"י ליתא ועי' רש"ש, ט) [ויקרא טז], י) [במדבר כט], כ) נ"ל ומאי. רש"ל, ל) [ויקרא כח וכט], מ) [ועי' תוס' שבת ב: ד"ה מראות].

תורה אור השלם

1. שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפֻּרִים וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם: במדבר כט יא

מוסף רש"י

שבועות שתים. שבועות של ביטוי להרע או להיטיב, שתים הן להתחייב עליהן קרבן עולה ויורד האמור בפרשה, דנפקי מלהרע או להטיב, דמשמע להבא, אוכל ולא אוכל, **שהן ארבע.** יש לך לרבות עוד שתים מריבוי הכתוב לכל אשר יבטא האדם לרבות לשעבר, אכלתי ולא אכלתי, לא אכלתי ואכל (שבת ב.). **ידיעות הטומאה.** האמורות בקרבן עולה ויורד או נפש כי תגע וגו' ואמרינן שאין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשיו, שלאחר שנטמא אכל קודש או נכנס למקדש וילפינן (לקמן ד.) שאינו מתחייב אלא בידיעה תחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים, כגון שידע שנטמא ונעלם ממנו טומאה ואכל קדש ומשאכל ידע שאכלו בטומאה, שתים הן ממשמעות הכתוב ונעלם ממנו והוא טמא, משמע שנעלם ממנו טומאה אבל זכור הוא שאכל קדש ושזה מקדש, הרי שתים, העלם טומאה לגבי קדש והעלם טומאה לגבי מקדש, שהן ארבע. יש לך לרבות עוד שתים מריבוי ונעלם ונעלם ב' פעמים, לרבות את הזכור לטומאה אבל נעלם ממנו קדש, שסבור שחולין הן, או נעלם ממנו מקדש (שם). **מראות נגעים.** ליטמא בהן, שנים הן, שאת ובהרת, שהן ארבעה. מריבוי ספחת שהוא משמע טפילה, כמו (ש"א ב) ספחני נא אל אחת וגו', מרבה טפילה לזו ולזו, תולדה לשאת ותולדה לבהרת, ושנו חכמים בהרת עזה כשלג, שניה לה כסיד ההיכל, שאת כצמר לבן, שניה לה כקרום ביצה. מראה לשון זכר הוא משום הכי תני שנים שהן ארבעה (שבת ב: וכעי"ז לקמן ה:). **יש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף.** שכשנטמא ידע שנטמא ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש ושוב לא נודעה לו כניסתו (זבחים ח:) וכשיצא לא נודע לו שנכנס בטומאה שיביא קרבן (כריתות כה:). **שעיר הנעשה בפנים.** על ישראל, ופר על כהנים (שם). **עד שיודע לו.** שנכנס למקדש טמא (כריתות כה:).

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פי"א מהל' שגגות הלכה ד סמג לאוין רי"ח ועשין רט"ו:
ב ב ג ד מיי' שם הל' ט: